

Szakmai beszámoló

a Levéltári Szemle 2015. évi évfolyamáról

NKA pályázati azonosító: 3341/00529 és 3341/00389

A Levéltári Szemle 2015. évi számainak megjelenése az NKA Folyóirat-kiadás Kollégiuma két pályázati támogatásával valósult meg. A 00389. sz. pályázat segítségével a nyomdaköltséget, három szerkesztőt, valamint a szerzők egy részét, a 00529. sz. pályázattal pedig egy szerkesztőt és szerzők másik részét sikerült finanszírozni. A különböző azonosító számú pályázati forrásokból támogatott megjelenéshez azonban egy szakmai beszámoló készült.

A Magyar Levéltárosok Egyesülete, a Magyar Nemzeti Levéltár és a Megyei és Városi Levéltárak Vezetőinek Tanácsa kiadásában megjelenő Levéltári Szemle a magyar levéltárügy, illetve levéltártudomány megannyi kérdésköréből (elvi, módszertani stb.) rendszeresen adja közre a szakma képviselőinek közleményeit, eredményeit, tesz közzé módszertani és forráspublikációkat. Ezek mellett fókuszába vonja a hazai mellett a nemzetközi levéltáros közélet legfrissebb eseményeit, tapasztalatait, ezzel az egész levéltáros társadalom (országos, önkormányzati, egyetemi és szaklevéltárak) szakmai tájékozottságát szolgálja és közvetíti. A folyóirat megjelentetéséhez szükséges anyagi feltételeket a kiadók döntő részben a Nemzeti Kulturális Alap pályázatán elnyert támogatásból biztosítják — ez utóbbi hiánya évek óta lehetetlenné tenné az ország egyik legrégebbi szakmai orgánumának a megjelentetését.

Az év során a szerkesztőség a régi összetételben végezte munkáját: Horváth J. András főszerkesztő, Bana József felelős szerkesztő, Dominkovits Péter, Erdész Ádám szerkesztők, Ólmosi Zoltán olvasószrekesztő, valamint Borbély János technikai szerkesztő működött közre. A múlt évben jelent meg az 1-3., s idén januárban kerül ki a nyomdából a 4. szám is. A folyóirat nyomdai munkálatait 2015. évben is a balassagyarmati Runner Média Kft végezte. Az egyes számok tipográfiaileg egységesen (címsorok, szerzők neve, lábjegyzetek formátuma stb) jelentek meg.

A Szemle részben a korábbi évek hagyományainak nyomvonalán vitte tovább az ismert rovatokat (Kilátó, Műhelymunkák, Levéltártörténet, Mérleg, Hírek), a harmadik számtól kezdve azonban Forrás és Érték címen új rovatot nyitottunk. Ennek oka, hogy a korábbiakhoz képest hangsúlyosabban kívánjuk megjeleníteni a levéltári iratok értékelésével, értelmezésével, valamint a források feldolgozásával kapcsolatos törekvéseket és az ezzel foglalkozó írásokat. A módosítás a kollégák egyöntetű helyeslésével találkozott.

A négy számban megjelent közlemények mind az egyes levéltári állományismertetések, mind a különféle műhelymunkák tekintetében változatos tartalmúak, s a nem hagyományos forráscsoportok és területek köréből is merítettek.

Így az egyes számok vezető anyagait illetően: az 1. számban a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár oral history gyűjteményéről olvasható tanulmány – a nem hagyományos iratfajtákról szólva; valamint a gazdasági levéltárügy nagy-britanniai helyzetéről is értesülhetnek az érdeklődők többek között.

A 2. szám első két külföldi vonatkozású, egymástól igen eltérő jellegű közleménye ugyanakkor a magyar kutatók és levéltárosok számára korántsem mellékes forráshelyekre enged

bepillantást. Az egyik közlemény a Szentszék Külügyi Történeti Levéltárának magyar vonatkozású forrásaival foglalkozik, míg az azt követő a romániai, Hargita Megyei Levéltár őrizetében lévő családi archívumok fondjait ismerteti.

A 3. számmal indítottuk útjára a Forrás és érték című rovatunkat, amely a változatos levéltári tematikák köréből is mintegy kiragadja a forrásértékelés kérdéseinek égető problémáit. A rovat két közleménye részint a 20. századi kulturális források kutatási lehetőségeivel, valamint egy világháborús egyedi forrás értékelésével foglalkozik.

A 4. szám vezető közleménye a Magyar Nemzeti Levéltár központi épületének építéstörténetét tartalmazza. A forrásértékelés tekintetében pedig négy tanulmány is olvasható a számban. A Bács-Kiskun Megyei Levéltár fotótári állományának ismertetése ezen ritkán szóba kerülő levéltári forrástípusra hívja fel a figyelmet. A jogszolgáltatási szervek iratsejtezés-története átfogó ismertetést nyújt a koronként igen eltérő iratértékelési szempontokról. A szovjet megszállásra vonatkozó levéltári forrásközlés kritikai elemzése a politikatörténeti szempontú modern források értelmezésének buktatóira hívja fel a figyelmet. Egy pápai kamarás irathagyatékának értékelése nyomán pedig ismertetést kapunk a személyes iratok rendezési területéről.

A Levéltári Szemlében 2015 folyamán 18 intézmény (a levéltárak mellett múzeum, egyetem, kulturális intézet) összesen 33 munkatársa publikált. A legtöbb - 7 - szerző ezúttal is a Magyar Nemzeti Levéltár munkatársa, míg Budapest Főváros Levéltárából 4 levéltáros jelentett meg írást a Szemle múlt évi évfolyamában. A további intézmények egy-egy kolléga, ill. kutató írásával voltak jelen a 2015-ös számokban.

A szerzők számának a korábbiakhoz képest történt csökkenése azzal magyarázható, hogy a megjelent publikációk a korábbiakhoz képest nagyobb terjedelemben, részletezőbb kifejtésben kerültek szerkesztésre. A szerzői kör ugyanakkor széleskörű szakmai lefedettségről tanúskodik.

A számok megjelenése rendszeresen, a határidőkre tekintettel történt.

A folyóirat költségvetése a tervezett keretek között maradt. A lapszámok a tervezett példányszámban, terjedelemben és bekerülési áron készültek el. Az értékesített példányokon felüli részt hazai és határon túli közgyűjtemények kapták meg, illetve hozzáférhetőek a Nyitott levéltárak programsorozat kiemelt rendezvényein térítés nélkül.

A beszámoló a benyújtással egy időben feltöltésre került a hungaricana közgyűjteményi portálra <http://hungaricana.hu/hu/nka-palyazati-beszamolok/>, egyidejűleg intézkedtem a print változat online-archiválásáról és ingyenes hozzáférhetővé tételéről, valamint a megjelent lapszámok postázásáról.

A Nemzeti Kulturális Alap támogatásával, – ahogy az elmúlt években is mindig – ezúttal is nélkülözhetetlen segítséget nyújtott a Levéltári Szemle 2015. évi 1–4. számainak megjelenéséhez, amelyért a Magyar Levéltárosok Egyesülete és a teljes magyar levéltáros társadalom nevében ezúton is szeretnék köszönetet mondani.

Budapest, 2015. január 8.

Tyekvicska Árpád sk. elnök